

Nr 309.

Av herr **Larson, Edward**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående hjälpatgärder åt vissa egnahemslåntagare.

I proposition nr 149 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen:

1) att medgiva, att å statslån från egnahemslånefonden, som för år 1920 eller senare år beviljats eller beviljas för utlämnande av egnahemslån för jordbrukslägenheter, räntan må för åren 1932 och 1933 nedsättas till 3.7 procent å statslån, varför amorteringsskyldighet ej föreligger, och till 3.8 procent å den stående delen av statslån, varför amorteringsskyldighet föreligger, allt under villkor att låneförmedlare medgiver innehavare av egnahemslån från ifrågakommande statslån enahanda nedsättning av räntan;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall med hänsyn till föreliggande omständigheter bevilja låneförmedlare anstånd under högst tre månader med erläggande helt eller delvis av föreskrivna ränte- och kapitalavbetalningar till egnahemslånefonden;

3) medgiva, att Kungl. Maj:t må i huvudsaklig överensstämmelse med i bilaga A till detta protokoll intagna bestämmelser utfärda kungörelse om ändrad lydelse av §§ 1, 15 och 17 kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 218) med reglementariska föreskrifter rörande den statsunderstödda egnahemslåne- och premielåneverksamheten; samt

4) för utlämnande av stödlån åt egnahemslåntagare för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor.

Såsom härav framgår, har Kungl. Maj:t behjärtat egnahemsägarnas svåra ställning och föreslagit vissa hjälpatgärder, vilka i och för sig kunna bli till god hjälp för många. Det måste emellertid anses beklagligt att dessa åtgärder, förmodligen på grund av det svåra finansiella läget, icke kunnat utsträckas längre än vad skett. För en hel del av dessa egnahemsägare torde med sannolikhet den föreslagna hjälpen icke medföra någon verklig hjälp. Jag tänker därvid särskilt på sådana fall, där egnahemsägaren trots de största ansträngningar och försakelser icke kunnat fullgöra åtagna förpliktelser, utan nu häftar i skuld för ränta och amortering. Det finnes många, som hotas med vräkning, och blir det nu icke tillräcklig hjälp, får sannolikt lagen ha sin gång. Jag bortser härvid från personer, som visat sig olämpliga som egnahemsägare. En del av dessa skulle säkerligen icke under några förhållanden reda sig.

Beträffande de ifrågasatta räntesänkningarna torde dessa vara nödvändiga om det skall bli möjligt för en stor del av egnahemsägarna att fullgöra sina förpliktelser. En jämförelse med bankernas inlåningsräntor, om jag

undantager den sista tiden, giver vid handen, att dessa legat betydligt under vad staten betingat sig för egnahemslån. Det synes därför som om staten härigenom tillgodogjort sig ersättning för »den hjälp», som anses ligga i egnahemslån. Det är emellertid dålig politik att genom höga räntor försvåra möjligheterna för landsbygdens småfolk (jag syftar härvid såväl på egnahemsägare som lantbrukare i allmänhet) att kunna existera och vinna sin bärgning av jordbruk. Följderna härav bli, att de bliva modlösa och tröttna. I stället för att stanna kvar på landsbygden dra de sig i allt större utsträckning till storstäderna, där höga inkomster vinka, åtminstone tidvis. Bli man arbetslös, finnes ju alltid utsikt bliva delaktig av de många miljoner, som anslås till arbetslösheten. Men kan en sådan utveckling vara lycklig för landet, och var skall det sluta? Med de små anspråk dessa människor ha på livet, bör det enligt mitt förmenande vara ett statsintresse att bereda dem möjlighet stanna kvar på landet. Även om man måste nöja sig med något lägre ränteinkomster, är detta dock för staten det allra billigaste och bästa sättet att hålla nere utgifterna för arbetslösheten, ty skall landsbygdens arbetsamma och idoga befolkning så att säga tvingas in till storstäderna, kommer detta att ännu mera öka de arbetslösas skaror med ty åtföljande krav av ytterligare miljoner till arbetslöshetens bekämpande. Det kan under sådana omständigheter icke bliva någon vinst för statsmakterna att begränsa räntenedsättningen till två år. Fastmer synes mycket vara att vinna såväl för långivare som låntagare om i enlighet med 1931 års egnahemsutrednings förslag ingen tidsbegränsning finnes.

I fråga om premielån och stödlån, komma dessa säkerligen att bliva till god hjälp för många. Ja, för många torde de vara tillräckliga att föra igenom nuvarande svårigheter. Enligt egnahemsutredningens förslag, vilket väl torde anses vara i underkant, skulle för dessa lån behövas 1,100,000 kronor. I den kungl. propositionen har emellertid detta belopp nedsatts till hälften, eller 550,000 kronor, vilket måste anses alldeles otillräckligt för att ens tillnärmelsevis fylla det behov, som föreligger.

Väl är det sant att även detta är en stor summa i dessa tider, och det känns svårt göra framställning om ökade anslag utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, men med kännedom om det verkliga nödläge, vari många egnahemsägare befinna sig, kan jag icke underlåta att hemställa om att detta anslag utökas till vad egnahemsutredningen föreslagit eller 1,100,000 kronor. Jag vill i detta sammanhang fästa uppmärksamheten uppå, att egnahemslånen i mycket hög grad varit orsaken till många egnahemsägares olycka. Ty utan egnahemslån hade vederbörande knappast blivit frestade till den stora skuldsättningen. Med staten som stöd och långivare ha de invaggat sig i ett säkerhetstillstånd, som icke förefanns. Det folk, det här rör sig om, är i allmänhet torpare, rättare och jordbruksarbetare, vilka genom arbetsamhet, sparsamhet och umbäranden sparat ihop något tusen kronor. Målet för deras strävan har varit att få eget hem och en torva, som de kunde kalla sin. Det målet ha de nått, men många stå nu inför utsikten att på grund av vidriga omständigheter och ett onormalt tidsläge få gå ifrån

det. Det kan icke vara i statens intresse att så sker, här, om någonsin, kan man tala om hjälp till självhjälp. Därtill kommer, att det ur ren ekonomisk synpunkt med största sannolikhet bliver förmånligare att hjälpa de nuvarande egnahemsägarna än att framtinga exekutiva försäljningar till priser, som icke på långt när täcka lånen.

I betraktande av de erfarenheter, som vunnits på detta område, synes det mig vara bättre att nu inskränka egnahemsbildningen och i stället inrikta sig på att hjälpa skötsamma och arbetsamma egnahemsägare, som råkat i svårigheter. Det gäller här värden, som icke kunna mätas med penningar. Det är dessa enligt mitt förmenande starka skäl, som gjort, att jag vågat göra framställning om höjda anslag.

Med stöd av vad jag sålunda anfört får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 149, att räntenedsättningen å egnahemslån till jordbrukslägenheter göres permanent, samt

att anslaget till stödlån i enlighet med 1931 års egnahemsutrednings förslag utökas till 1,100,000 kronor.

Stockholm den 5 mars 1932.

Edw. Larson.